

ჰიერ მარვილ

სიყვარულს უკლავს დასწრებს
არსებებს ეს უკლავს
არსებებს

Pierre de Marivaux
Arlequin poli par l'amour
Comedie, 1720

ფრანგულიდან თარგმნა ირინა ლოლობერიძემ

არტისტები¹

ფერია

ტრიველინი — ფერიას მსახური

არლეკინი — ფერიას მიერ მოტაცებული ყმანვილი

სილვია — მწყემსი ქალი, არლეკინის მიჯნური

მწყემსი — სილვიაზე შეყვარებული

მოცეკვავეთა და მომღერალთა დასი

ავი და ანცი სულელების გუნდი

პიერ მარვიო (1668 – 1763). ფრანგი დრამატურგი. დაწერილი აქვს ორმოცი კომედია, 2 რომანი და რამდენიმე ესე რასინსა და კორნელზე. მარვიო პირველია ფრანგ დრამატურგებს შორის, ვინც სიყვარულის თემა სიუჟეტის ერთადერთ მამოძრავებელ ძალად აქცია და დრამატული კონფლიქტიც მხოლოდ სიყვარულის, ჭეშმარიტების ძიებისა და ორმაგი თამაშის შეჯერებით შექმნა.

„არლეკინის“ ციკლის პირველი პიესა – „სიყვარულით დაბრძენებული არლეკინი“, 1720 წელს დაინერა პარიზის „იტალიური კომედიის“ თეატრისათვის და თაობათა მიერ უბრალოდ მარვიოდ წოდებულ პიერ-კარლეტ მამბელუნ დე მარვიოს პირველი მნიშვნელოვანი ნაშრომებად მოუტანა.

¹ მარვიო მოლიერისა და რასინის მსგავსად ხმარობს სიტყვას აქტიორი—არტისტი, რაც კლასიკურ თეატრთან მის უდავო კავშირს გვიდასტურებს.

სცენა I

ფერია, ტრიველინი

სცენაზე გამოსახულია ფერიას ბაღი¹

ტრიველინი (ფერიას, რომელიც ამოიკე-
ნესებს) — თქვენ ოხრავთ, ქალბატონო, და,
თქვენდა სამწუხაროდ, კიდეც დიდხანს მოგი-
ნევთ ოხვრა, თუ თქვენი გონება თქვენსავე
სულს არ მონანსრავდა. თუ ნებას დამრთავთ,
ჩემს მწირ მოსაზრებას მოგახსენებთ.²

ფერია — ბრძანე!

ტრიველინი — ახალგაზრდა, რომელ-
იც მშობლებს მოსტაცეთ, ლამაზი, ტანადი,
შავგვრემანი ყმანვილია, უმშვენიერესი პირი-
სახე აქვს. პირველად რომ ნახეთ, ტყეში ეძინა
და, მართლაც, მიძინებულ ამურსა ჰგავდა. ასე
რომ, არც გამიკვირდა თქვენი მისდამი მოუ-
ლოდნელი კეთილგანწყობა.

ფერია — ბუნებრივი არ არის, გიყვარდეს
ის, ვინც ესოდენ საყვარელია?!

ტრიველინი — ო, რა თქმა უნდა! მაგრამ
ვიდრე მას შეხედებოდით, ასევე უზომოდ გიყ-
ვარდათ დიდი ჯადოქარი მერლინი.

ფერია — რა გაენწყობა, ერთმა მეორე გად-
ამაჯინაყა. ესეც ხომ ძალიან ბუნებრივია.

ტრიველინი — უფრო ბუნებრივს ვე-
რაფერს მოვიფიქრებ, თქვენის ნებართვით
შეგახსენებთ, რომ მიძინარე ყმანვილი სწორედ
მაშინ მოიტაცეთ, როცა, სულ რაღაც ორიოდ
დღეში, მერლინის უნდა გაჰყოლოდით ცოლად.
მას ხომ პირობა მიეცით. ო! განა ეს სახუმარ-
ოა?! ჩვენს შორის დარჩეს და ზედმეტად ხომ
არ აჰყევით ბუნების ყვილს. თუმცა, ესეც
არაფერია, რადგან მხოლოდ ღალატს დაგა-
ბრალებენ. კაცის ღალატი ძალიან ცუდი და
შესაზიზღია, ქალისა კი — ასატანი. ერთგულ
ქალს ყველა თავყვანს სცემს, თუმცა ისეთი
თავმდებალი და მოკრძალებული ქალებიც
არსებობენ, რომლებსაც არც ამპარტავნობა
ახასიათებთ და არც თავყვანისცემა ესაჭიროე-
ბათ. თქვენც მათ რიცხვს განეკუთვნებით.
ცოტაოდენი დიდება გყოფნით და ბევრ სიამ-
ოვნებას ეძებთ. მშვენიერია!

ფერია — დიდება ისედაც არ მაკლია,
სულელი ვიქნები რაღაც წვერილმანებით თავი
რომ შევიწხო.

ტრიველინი — კარგი ნათქვამია, მა-
გრამ ნება მომეცით, გავაგრძელო: მიძინარე

ყმანვილი სასახლეში მოიყვანეთ და ახლა მისი
გამოღვიძების წუთს დარაჯობთ; მდიდრულად
გამოენწყვით და თქვენი სამოსი იმ ზიზღის
დარია, რომელსაც დიდებისადმი განიცდით;
შეჰყურებთ ამ ლამაზ ყმანვილს და მისგან
მოულოდნელ სასიყვარულო სიურპრიზებს
მოულოთ. დიახ, გაიღვიძებს, მაგრამ ლენჩივით
მოგაშტერდებით და უაზროდ მოგესალმებით.
მერე ერთი-ორს დაამთქნარებს, გაიზიზღება,
გვერდზე ვადაბრუნდება და ძილს შეიბრუნებს:
ნანატრი გამოღვიძების ბევრისმთქმელი და
იმედისმომცემი სცენა. დაბალ რეგისტრში
შესრულებული ხერხინის თანხლებით, დამ-
წუნებელი ნახვალთ აქედან.

ერთ საათში იმანვილი კვლავ გაიღვი-
ძებს. გვერდით რომ არავინ ეყოლებას, ერთს
შეჰყვირებს "ეჰი". მიჯნურის თავაზიანი
შეძახილი აქეთ მოგიხმობთ. ამური თვალებს
მიოსრებს. „რას ისურვებდით, მშვენიერო ახ-
ალგაზრდა?“ — ჰკითხავთ თქვენ. მშოიო, გიპა-
სლებთ, „თქვენს მახლობლად რომ მიხილეთ,
არ გაგიკვირდათ?“ — განაგრძობთ თქვენ. უჰ,
როგორ არაო, გიპასუხებთ. თხუთმეტი დღეა,
რაც აქ არის, საუბრის თემა იოტისოდენადაც
არ შეუცვლია და მაინც გიყვართ. უბედურება
ის არის, რომ მერლინს თქვენთან ქორწინების
იმედს არ უკარგავთ. თუმცა, არც იმას მალა-
ვთ, რომ ამ ახალგაზრდას უნდა მისთხოვდეთ
ცოლად. ორივეს რომ გაჰყევთ, მეორე ქმარმა
თამაშის ნესი რომ დაიკვას, პირველი უნდა
გაანებივროს.

ფერია — პასუხს ორიოდ სიტყვით გაგცემ:
ყმანვილკაცის გარეგნობით მოხიბლული ვარ.
როცა ვიტაცებდი, ვერც კი წარმომედგინა,
რომ ესოდენ აკლდა ჭკუა-გონება. მაგრამ
უფუნურობა ხელს არ მიშლის. სილამაზემ
უკვე შემაყვარა ის სინატიფე, რომელსაც მას
გონება შესძენს, როცა დაჭკვიანდება. ო, რა
ნეტარებაა ჩიხლო ასეთი მშვენიერი მამაკაცი,
რომელიც ჩემს წინაშე მუხლს მოიდრეკს და
განმიცხადებს: „მე თქვენ მიყვარხართ!“

მსოფლიოში უმშვენიერესი შავგვრემანია.
და რა იქნება მერე, როცა მის ბავებებს,
თვალებს, ნაკეთებს სიყვარული შელამაზებს.
ჩემი მცდელობა შთაგონებს მას ამ სიყვარ-
ულს. ხშირად მიმზერს, ამგვარად დღენიადაც
ვაახლოებ იმ წუთს, როცა გამიგებს და
თავადაც იგრძნობს. თუ მოხდა ასე, არ დავაყ-
ოვნებ და ცოლად გავყვები. მერლინის რისხ-
ვაც ვერას დაბაკლებს. მანამდე კი, ვერ ვბე-
დავ ჩვენი ჯადოქრის დამდურებას. მერლინი
ჩემსავით გრძნეულია, მოვატყუებ რამდენსაც
შეეძლება.

1 თეატრის დეკორაცია იმ დროს მოხატულ ტილოს წარმოადგენდა

2 ტრიველინი უფრო მრჩეველია, ვიდრე მსახური.

წიგნი № 2

ტრიველინი — კი მაგრამ, თუ ყმანვილი არ დაჭკვიანდება და არ შეგიყვარებთ, თუ განათლება, რომელსაც თქვენი წყალობით ეზიარება, ნაყოფს არ გამოიღებს, მაშინ გახდებით თუ არა მერლინის ცოლი?

ფერია — არა. მერლინს რომც გავყვე, ამ მშვენიერს ვერ დავივიწყებ. და, თუ ოდესმე, მან შემიყვარა, ჩემო ტრიველინ, გამოგიტყდებით, ცდუნებას ვერ გავუძლებ და მერლინის ცოლობაც ვერ შემაკავებს.

ტრიველინი — თქმაც არ მინდოდა, ასეც ვიცოდი. ქალი შეყვარებულია თუ დამარცხებული, მაინც ერთია. აგერ, ჩვენი ლამაზი ტუტრუცანაც, ცეკვის მასწავლებლის თანხლებით, აქეთ მოაბიჯებს.

სცენა 2

შემოდის არლეკინი (თაგჩაქინდრული ან ნებისმიერი სხვა სულელური იერით), ცეკვის მასწავლებელი, ფერია, ტრიველინი.

ფერია — მშვენიერო ბავშვო, მონყენილი მიჩვენებთ: არის აქ რამე ისეთი, რაც თქვენ არ მოგწონთ?

არლეკინი — აბა, მე რა ვიცი. ტრიველინი იცინის

ფერია — (ტრიველინს) — ო, გევედრები, ნუ გეცინება. შენი სიცილი მე შურაცხმყოფს. მე მიყვარს იგი და ეს საკპარისია იმისათვის, რომ პატივი სცე. (არლეკინი ამ დროს ბუზებს იჭებს, ფერია კვლავ არლეკინს მიმართავს). მეცადინეობას არ ინებებთ, ძვირფასო ბავშვო?

არლეკინი — (თითქოს არ ესმის) — ჰამ...

ფერია — თუ გიყვარვარ, იმეცადინეთ!

არლეკინი — არა.

ფერია — რაო! მცირედზე უარს მეუბნებით. მე ხომ მიყვარხართ.

არლეკინი ფერიას თითზე მსხვილ ბეჭედს შეამჩნევს, ხელზე ხელს ნაავლებს, ბეჭედს დააკვირდება, თავს მაღლა ასწევს და უაზროდ იცინის.

ფერია — გსურთ ეს ბეჭედი გაჩუქოთ?

არლეკინი — აბა — აბა.

ფერია ბეჭედს იხსნის და არლეკინს გაუნოდებს, იგი უხეშად გამოსტაცებს ბეჭედს ხელიდან.

ფერია — ძვირფასო არლეკინ, თქვენისთანა მშვენიერმა ყმანვილმა უნდა იცოდეს, რომ, როცა ქალი მას რამეს აწვდის, ვიდრე აიღებდეს, სიკუთარი ხელს უნდა ეამბოროს.

არლეკინი ფერიას ხარბად კოცნის ხელზე.

ფერია — ჩემი არ ესმის, მაგრამ მისი გულგრილობაც მსიამოვნებს (დაუმატებს), ახლს თქვენსას ეამბოროთ. (არლეკინი თავის ხელის-გულს კოცნის. ფერია ამოიხრებებს, ბეჭედს გაუნვდის და ეუბნება): ინებეთ, ოღონდ იმეცადინეთ, ისწავლეთ რამე.

ცეკვის მასწავლებელი არლეკინს რვეერანსის გაკეთებას ასწავლის. არლეკინი ამ სცენას სხვადასხვა ტრიუკით აცოცხლებს.

არლეკინი — მომწყინდა.

ფერია — ჰოდა, შევწყვიტოთ. შევეცდებით სხვაგვარად გავართოთ.

არლეკინი (სიხარულით ხტუნვას დაიწყებს და სიცილით ამბობს) — გართობა, გართობა!

სცენა 3

ფერია, არლეკინი, ტრიველინი

მომღერალთა და მოცეკვავეთა გუნდი.

ფერია არლეკინს სცენის რიკულებთან თავის გვერდით, კორდში გამოჭრილ მერხზე დასვაძს. ცეკვის დროს არლეკინი უსტვენს.

მომღერალი (არლეკინს) — ამური გიხმობთ, ამური გელით!

(ამ სტროფზე ნამოხტება და გულბურყვილოდ ნამოიძახებს) — არ მესმის მისი ძახილი, სად არის?!

(უძახის) — ეჰჰეი!

მომღერალი (განაგრძობს) — ამური გიხმობთ, ამური გელით!

არლეკინი (დაჯდება და ამბობს) — თუ ასეა, ხმა მაღლა დამიძახოს.

მომღერალი (ფერიას მიუთითებს და განაგრძობს):

ხედავთ ამ მშვენიერ ქმნილებას, თვალს რომ ვერ ვაშორებთ, გეტრფით ყოველ ნუთს, ყოველ უამს ღიმილებს ამური გიხმობთ, ამური გელით!

მომღერალი მწყემსი ქალი (არლეკინს მიუახლოვდება და ეუბნება): — სიყვარულზე უფრო ტკბილი განა რა არის!

არლეკინი (მას პასუხობს) — მასწავლეთ, მასწავლეთ ეგ სიყვარული!

მომღერალი ქალი (განაგრძობს) — ო, რარიც მანუხებს თქვენი უმეცრება და რა სიხარულს მგვრის იმის გაფიქრება (მომღერალზე მიუთითებს), რომ ატისმა? სიყვარული უკეთ

1 ბურგუნდის თეატრის ანუ იტალიური კომედიის თეატრის სცენა დარბაზისაგან დაბალი, მსუბუქი რიკულებით იყო გამოყოფილი

2 ატისი — მითოლოგიური პერსონაჟი, ლილის ოპერის გმირი. ალუზია პიუსის სიტუაციას იმთავითვე პაროდულად

იცის, უკეთ იცის.

ფერია (ნამოდგება) — ძვირფასო არლეკინი, ნუთუ ეს მშვენიერი სიმღერა არაფერს შთაგვაგონებთ? მითხარით რას გრძნობთ?

არლეკინი — მადაზე მოსვლას.

ტრაველინი — მსუბუქად ისაუბმა და არ ეყო. ი, გლეხიც, მას უნდა სოფლის ცეკვებით გასაიმოვნოთ. მერე კი, საქმელად წავალთ.

გლეხი ცეკვავს. ფერია ჯდება, არლეკინსაც ვეცდები მოისვამს.

არლეკინს ჩაეძინება. ცეკვა მთავრდება.

ფერია (არლეკინს ხელს შეახებს, ნამოდგება და ამბობს): — ჩაეძინათ, რით გაგართოთ, რა მოვიმოქმედო?

არლეკინი (იღვიძებს, ტირის) — ა—ა—ა, მამა—ა. ი—ი— დედი, დედი, მენატრებიი!

ფერია (ტრეველინს) — ნაიყვანეთ, ასადილეთ. ეგებ გაერთოს და კაეშანი ჩამოიშოროს. ცოტა ხნით გავალ. როგორც კი წაიხეშვებს, გაისეირნოს, სადაც მოესურვება. ყველა გადის.

სცენა 4 სილვია, მწყემსი

სცენა იცვლება, დეკორაცია შორს მიმავალ ცხვრებს ასახავს.

მწყემსის ტანსაცმელში გამოწყობილი სილვია სცენაზე შემოდის, ხელში მწყემსის კვერთხი უჭირავს, სილვიას ახალგაზრდა მწყემსი მოსდევს.

მწყემსი — გამირბით, მშვენიერო სილვია, ხელიდან მისხლტებით.

სილვია — აბა რა ვქნა, ისეთ მოსაწყენ რამეებზე მესაუბრებით. სულ სიყვარულზე ლაპარაკობთ.

მწყემსი — ვამბობ იმას, რასაც ვგრძნობ.

სილვია — ჰო, მაგრამ მე რომ არაფერს ვგრძნობ?

მწყემსი — მეც ეგ მაძარდებს.

სილვია — რა ჩემი ბრალია, ვიცი, რომ ყველა მწყემსს გოგონას ჰყავს თავისი მწყემსი ბიჭუნა, რომელიც მას ერთი ნაშთიაც არ ტოვებს. გოგოები მიყვებიან, რომ უყვართ, კენესიან და სწორედ ამ გრძნობებში პოეზიები შევებას. მე კი ძალიან უბედური ვარ. როცა მეუბნებით, რომ ჩემს გამო ოხრავთ, მეც ვცდილობ დავიკვნესო, რადგან ძალიან მინდა სხვასავით კარგად ვიგრძნო თავი. თუ რამე საიდუმლო იცით ამის შესახებ, გაანადგეთ და იმ წუთშივე გადაებდინიერებთ, მე ხომ ძალიან კეთილი ვარ.

ელფერის სქენა.

მწყემსი — ეჰ! არავითარი საიდუმლო არ ვიცი გარდა იმისა, რომ მე თქვენ მიყვარხართ, ჩემი საიდუმლო — თქვენი სიყვარულია.

სილვია — და მას ფასი არა აქვს, რადგან მე ვერაფრით შეგიყვარეთ. ამის გამო ვზარზუდები ცდიც. მაინც, როგორ მოახერხებთ ჩემი შეყვარება?

მწყემსი — მე—ე! ერთი შეხედვით! ესაა და ეს.

სილვია — მე კი, რაც უფრო ხშირად გეცდავთ, მით უფრო ნაკლებ მიყვარხართ. არა უშავს, დამშვიდდით, დაწყნარდით, მოგვიანებით იქნებ რამე გამოვიდეს, მაგრამ ნუ შემანუხებთ. ახლა, მაგალითად, აქ რომ დარჩეთ, შემზიზულდებით.

მწყემსი — მამ წავალ, რომ გასაიმოვნოთ, თუმცა დასამშვიდებლად ნება მომეცით ხელზე გაკოცოთ.

სილვია — ო, არა! იფიქრებენ, დათმობაზე წავიდაო. არაპატიოსნად იქცევაო და სწორიც იქნება. ჩვენი მწყემსი გოგოები ასეთ რამეებს ან თავს არიდებენ, ან მალულად აკეთებენ.

მწყემსი — ვერაფერს დაგვიჩაბავს.

სილვია — ჰო, მაგრამ მე ხომ ვიცი, რომ ეს ცუდია; არ მინდა შეცდომა დაეშვა თუნდაც იმიტომ, რომ სიამოვნება არ მივიღო, როგორც სხვებმა.

მწყემსი — მამ მშვიდობით, მშვენიერო სილვია, ხანდახან მაინც იფიქრეთ ჩემზე.

სილვია — რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა.

სცენა 5

სილვია, არლეკინი, რომელიც შემოდის მაშინ, როდესაც სილვია მარტო რჩება სცენაზე.

სილვია — ო, როგორ არ მომწონს ეს მწყემსი ამ თავისი სიყვარულით. ხმას ამოიღებს თუ არა, ცუდ ხასიათზე ვდგები. (არლეკინს შეამჩნევს) ეს ვინ მოსულა? ო, ღმერთო! რა მშვენიერი ყმაწვილია!

არლეკინი — (შემოდის კაუჭუკის ბურთითა და პატარა ჩოგანით. თამაშ—თამაშით უახლოვდება სილვიას, მოულოდნელად მას ბურთი ძირს უფარდება. როცა მის ასაღებად დაიხრება, მაშინდა შეამჩნევს სილვიას ფეხებს. გაოცებული ერთხანს მოხრილი გაშემდება. ნელ—ნელა პატარა ბიძგებით ნელში გასწორდება. როცა საბოლოოდ გაიმართება, ყურადღებით ათვალერებს. არლეკინი შეაჩერებს ფარისეველურად განაზეხულ სილვიას, რომელიც წასვლას აპირებს და ამბობს): — ძალიან გეჭკარებათ?

სილვია — უნდა ნავიდე, მე ხომ თქვენ არ

„თავისუფალი და სტოქჰოლმი“ № 2
74

გაცნობთ.

არლევინი — არ მიცნობთ? მით უკეთესი, გინდეთ ვაგიცნოთ ერთმანეთი?

სილვია (უფრო მეტად დარცხვინილი) — ძალიან მინდა.

არლევინი (სილვიას უახლოვდება და თავის სისხარულს ოდნავ ჩახიბითებით გაუმყლავებს) — რა ლამაზი ხართ!

სილვია — ერთობ თავაზიანი ბრძანდებით.

არლევინი — უბრალოდ, სიმართლეს ვამბობ.

სილვია (ასევე ხითხითით) — თქვენც ძალიან ლამაზი ხართ.

არლევინი — მით უკეთესი. სად ცხოვრობთ? თქვენს სანახავად უნდა მოვიდეთ.

სილვია — აქვე მახლობლად, მაგრამ არ მოხვდებით. ჩვენთვის უკეთესი იქნება, ერთმანეთს თუ აქ შევხვდებით ხოლმე. იცით, ერთ მწყემსს ვუყვარვარ, იქვეიანებს, აგვედევნება.

არლევინი — ერთ მწყემსს უყვარხართ?

სილვია — დიას.

არლევინი — ერთი იმ უტიფარს დამიხედეთ! მე მას ვუჩვენებ სეირს. იქნებ თქვენც გიყვართ?

სილვია — არა, ვერ შევძელი მისი შეყვარება.

არლევინი — კარგად მოქცეულხართ. ერთმანეთის გარდა არავინ არ უნდა შევიყვაროთ.

აბა, დაფიქრდით, შეგიძლიათ მე შემეყვაროთ?

სილვია — ეს ძალიან ცოტაა იმასთან შედარებით, რაც მე შემიძლია.

არლევინი — მართლა?

სილვია — ოო! ტყუილს არასდროს ვამბობ.

თქვენ თვითონ სად ცხოვრობთ?

არლევინი (თითით აჩვენებს) — იმ დიდ სახლში.

სილვია — რაა? ფერიასთან?

არლევინი — ჰო.

სილვია (ნალვლიანად) — ო, ბედი არასდროს მწყალობდა.

არლევინი (ასევე ნალვლიანად) — რამ შეგანუხათ, ძვირფასო მეგობარო?

სილვია — ფერია ჩემზე ლამაზია და, ვმისობ, ჩვენი მეგობრობა დიდხანს ვერ გასტანს.

არლევინი (მოუთმენლად) — ამას სიკვდილი მირჩევნია. (და უფრო ნახად) ნუ დალონდებით, ჩემო სულიკო.

სილვია — ესე იგი, ყოველთვის გეყვარებით?

არლევინი — ვიდრე ცოცხალი ვარ.

სილვია — ცუდი იქნება, თუ მომატყუებთ.

მე ხომ ძალიან გულუბრყვილო ვარ. ცხვრები დამეფანტა. ერთიც რომ დაგკარგო, დამტუქსავენ? უნდა წავიდეთ. აქ კიდევ როდის მოხვალთ?

არლევინი (სინანულით) — ო, როგორ მიძლიან ნერვებს ეს ცხვრები!

სილვია — მეც, მაგრამ არ ვქნა? სადამოს მოხვალთ?

არლევინი — აუცილებლად (ამ სიტყვებით, სილვიას ხელს მოკიდებს და განაგრძობს). ო, რა მშვენიერი თითუნიებია! (ხელზე კოცნის და ეუბნება) ასეთი ტკბილი კამფეტები არასდროს გამისინჯავს.

სილვია (იციინის და ამბობს): — აბა, ნახვამდის! (შემდეგ თავისთვის, ჩუმად) აი, ამოვიკვნიესე, მაგრამ საიდუმლო მაინც ვერ ამოვხსენი.

სილვია წასვლისას ცხვირსახოცს ვითომ შემთხვევით მინაზე დაადებს. არლევინი აიღებს მას და სილვიას დაუძახებს.

არლევინი — ჩემო კარგო!

სილვია — რა გნებათ, ჩემო მიჯნურო? (ცხვირსახოცს შენიშნავს). აჰ, ეს ხომ ჩემი ცხვირსახოცია! მიბოძეთ!

არლევინი ჯერ მისცემს ცხვირსახოცს. მერ დამალავს, ბევრს იყოყმანებს, ბოლოს შეინახავს და ამბობს — არა! მინდა სულ თან ვატარო, მეგობრობა გამინიოს. როგორ იყენებთ?

სილვია — პირს რომ ვიბან ხოლმე, ამით ვიმშრალავ.

არლევინი (ცხვირსახოცს გაშლის) — რომელი მხრიდან იმშრალებთ? ის ადგილი უნდა დაგკოცნო.

სილვია (მიდის) — ორივე მხრიდან, მეჩქარება, ცხვრებს ველარ ვხედავ, მშვიდობით, მომავალ შეხვედრამდე.

არლევინი მანჭვა — გრეხით ემშვიდობება და გადის.

სცენა 6

ფერია, ტრიველინი

სცენა იცვლება, დეკორაცია ფერიას ბაღნარს წარმოადგენს.

ფერია — ერთი მითხარით, ისამხრა ჩვენმა ყმანვლიმა?

ტრიველინი — დიას, ისამხრა ოთხისთვის

1 „ცხვირსახოცი“, ამ შემთხვევაში, კისრის პატარა ყელსახვევი, რომელსაც ქალბატონები მკერდის დასაფარავად ხმარობდნენ.

სამყოფი ულუფით. ჩინებული მადის პატრონი გახლავთ.

ფერია — ახლა სად არის?

ტრიველინი — ვფიქრობ, ჩოვანიით და ბურთით ერიობა სადღაც მდებარეობს. ახალი ამბავი უნდა გაუწყოთ.

ფერია — რაშია საქმე?

ტრიველინი — მერლინი მობრძანდა თქვენს სანახავად.

ფერია — ბედნიერი ვარ, რომ სადმე გზად არ გადამიყარა. ძალიან ძნელია შეყვარებულად მოაჩვენო თავი, როცა აღარ ხარ შეყვარებული.

ტრიველინი — მართალი გითხრათ, ქალბატონო, ძალიან ვწუხვარ, რომ მერლინის მაგივრად იმ მიაშიტმა დაიღო თქვენს გულში ბინა. არადა, მერლინი სიხარულით ცაში დაფრინავს, რადგან სჯერა, რომ დაუყოვნებლივ იქორწინებთ. მასზე უფრო მშვენიერი თუ ვინმე გინახავსო, მეუბნებოდა ამას წინათ და თქვენს პორტრეტს აცქერდებოდა. აჰ, ტრიველინი, რამდენი სიამოვნება მელისო! მე კი ვიცი, რომ ამ მრავალ სიამოვნებას იგი მხოლოდ წარმოსახვით აულებს გემოს; ეს კი ძალიან მწირი საზღაურია, როცა ლამაზი და ბედნიერი რეალობის იმედით ცოცხლობ. მერლინი მალე დაბრუნდება, თავს როგორ დააღწევთ?

ფერია — ჯერჯერობით ერთადერთ გზას ვხედავ: უნდა მოვატყუო.

ტრიველინი — ეჰ! ნუთუ სინდისის ქენჯნა არ შეგავნებთ?

ფერია — ოჰ! თავში იმდენი რამ მიტრიალებს, დროს ვერ დაგკარგავ და მსგავსი წერილმანებით ჩემს სინდისს ვერ შეგავნებ.

ტრიველინი (თავისთვის) — აი, თურმე როგორ ყოფილა სრულყოფილი ქალის გული.

ფერია — ვიტანჯები, როცა არლეკინი აქვს, ჩემს გვერდით არ მეგულება. ნავალ, მოვქებნი, მაგრამ აი, ისიც. თვითონ მოვიდა. ამაზე რაღას იტყვი, ჩემო ტრიველინ? მეჩვენება, თითქოს ჩვეულებრივზე უკეთ უჭირავს თავი.

სცენა 7

ფერია, ტრიველინი, არლეკინი

შემოდის არლეკინი. ხელში სილვიას ცხვირსახოცი უჭირავს, გაჰყურებს მას და სახეზე რამდენჯერმე ნაზად ჩამოისკვამს:

ფერია (კვლავ ტრიველინს მიმართავს) — ცნობისმოყვარეობა მტანჯავს. მინდა ვიცოდე, რას აკეთებს მარტო რომ რჩება. ჩემს

გვერდით დადექ, ბეჭედს შევატრიალებ და გაუჭირნარდებით.

არლეკინი სცენის კიდეც უახლოვდება, ცხვირსახოცი ხელში ჯერ ხტუნვას იწყებს, მერე ცხვირსახოცს უბეჭდის შეინახავს, ბალახზე ნამოწვება და სიხარულის ნიშნად გორაობას იწყებს.

ფერია (ტრიველინს) — რას უნდა ნიშნავდეს ეს ყველაფერი? უცნაურია, ცხვირსახოცი საიდანღა მოუტანია? ნუთუ ჩემია და სადმე შემთხვევით იპოვნა? აჰ! ტრიველინი, მაშინ ხომ მისი ნებისმიერი მოძრაობა ბედნიერების მომასწავებელი უნდა იყოს.

ტრიველინი — მე კი ნიძლავს ვეძებ, რომ ის, რაც ხელში უჭირავს, მუშქის¹ სურნელით გაჯერებული თეთრეულის ნაგლეჯია.

ფერია — ო, არა! ძალიან მინდა ვესაუბრო, მაგრამ ჯერ გავუიღოთ აქაურობას. დაე, იფიქროს, რაც ეს წუთია, რაც აქ მოვედით.

ფერია რამდენიმე ნაბიჯით უკან დაიხვეს.

არლეკინი დიღინით სცენას უვლის.
ტირ ლი—ტა—ტა, ლი—ტა—ტა.....

ფერია — სალამი, არლეკინ.

არლეკინი (ფეხს წინ ნასწევს² ცხვირსახოცს სახელოში დამალავს) — თქვენი მორჩილი მსახური ვარ, ქალბატონო!

ფერია (ჩუმად ტრიველინს) — როგორ! ასეთი ქცევა! რაც აქ არის, ასეთი რამ ჩენთვის არასდროს უთქვამს.

არლეკინი (ფერიას) — ქალბატონო, დიდად დამავალბეთ, თუ სიკეთეს გამოიჩინებ და ამისწინათ, როგორ გრძობებენ თავს, როცა ვინმე ძალიან უყვართ.

ფერია (მოხიბლული ტრიველინს) — გესმის, ტრიველინი (და მერე არლეკინს), როცა უყვართ, ძვირფასო ბავშვო, სურთ ყოველთვის თავის რჩეული უყურონ, თვალი არ მოაცილონ და, თუ მაინც მოშორდებიან, სევდა შეიპყრობთ, ამასთანავე გრძობენ აღტაცებას, მოუთმენლობას, სურვილსდა ხშირად ღტოვას.

არლეკინი (სიამოვნებისგან შეხტება) — მეც ზუსტად ეგ მჭირს.

1 პიესის დადგმის პერიოდში (1720 წ.) ტერმინი "ავანსცენა" ხშირად გამოიყენებოდა არ იყო.

2 მუშკს, როგორც სუნამოს, მხოლოდ მდამბო წარმოშობის ქალები ხმარობდნენ.

3 არლეკინი სინამდვილეში რევერანსს აკეთებს. ცეკვის მასწავლებლის რჩევა—ღარგებანი სიყვარულის განცდამ ბუნებრივად შეხებენა.

ფერია — თქვენ გრძნობთ ყველაფერს, რაც მე ახლა ჩამოგივალათ?

არლეკინი (მორევებითი გულგრილობით) — ო, არა, ცნობისმოყვარეობა მაღაპარაკებს.

ტრიველინი — თვითონაც არ იცის, რას ამბობს.

ფერია — არ იცის, მართალია, მაგრამ მისი პასუხი არ მომეწონა ძვირფასო არლეკინ, ესე იგი თქვენ მე არ გყავდით მხედველობაში?

არლეკინი — ო, მე გულუბრყვილო არა ვარ, არასდროს ვამბობ იმას, რასაც ვფიქრობ.

ფერია (ფიცხლად და უკმეხი ტონით) — ეს რა არის? სად ნახეთ ეს ცხვირსახოცი?

არლეკინი (შიშით შუკყურებს) — მინახე.

ფერია — ვისია?

არლეკინი — ვისია და (შეჩერდება), აბა, მე რა ვიცი!

ფერია — რალაც შემანუხებელ საიდუმლოს ვგრძნობ. მიბოძეთ ეს ცხვირსახოცი! (ხელიდან გამოსტაცებს, წარბშეკრული შეათვალაიერებს და თავისთვის ჩაილაპარაკებს): ჩემი არ არის, ის კი კოცინდა. არაფერია, ეჭვები დავმალეთ, ჩვენს ყმანვილს ნუ დავაფრთხოვთ, თორემ არაფერს აღარ გავვიზიხელს.

არლეკინი (ქუღს მოიხდის, ფერიასკენ გაემართება და საცოდავად თხოვს ცხვირსახოცის დაბრუნებას) — გაიღეთ მონყალეობა, და მიბრუნეთ ცხვირსახოცი.

ფერია (მალული ოხვრით) — ინებეთ, არლეკინ. რადგან ეს თქვენ სიამოვნებას განიჭებთ, აღარ წავართმევთ.

არლეკინი ცხვირსახოცს ართმევს, თავის ხელს კოცნის, ფერიას ემშვიდობება და გადის.

სცენა 8

ფერია, ტრიველინი

ფერია — აჰ! ტრიველინი, დავილუბე.

ტრიველინი — გარწმუნებთ, მადამ, ამ ამბისა ვერაფერი გამიგია, რა მოუვიდა ამ ჩვენს პატარა ეშმაკს.

ფერია (უიშეოდო და გზნებით) — დაჭკვიანდა, ტრიველინი, დაჭკვიანდა, მაგრამ მისმა გონიერებამ განწყობა არ გამოიმისნორა. პირიქით, სულ გამავიჟა. აჰ! რა მარცხი ვიგემე, როცა ამ პატარა უმადურმა ამდენი თავაზიანობა წარმოაჩინა! ნახე, როგორ

შეიცვალა? შეამჩნიე, რა სახით მეზაახეობა? როგორი ნატიფი გამომეტყველება ჰქონდა? არადა, სიკოხტავე და გრაციოზულობა ჩემთვის ან ჩემი მიზეზით არ შეუძენია! მას უკვე აქვს გრძნობათა სიფაქიზე, თავშეკავება. ვერ გამიბედა ეთქვა, ვის ეკუთვნოდა ცხვირსახოცი. მიხვდა, რომ ვიეჭვიანებდი. აჰ! მისი საქციელით მიხვდი, რომ მას შეუყვარდა. მან სიყვარული ისწავლა! ო, რა უბედური ვარ! სხვა მოისმენს ჩემთვის ესოდენ სანუკვარ სიტყვებს? "მე თქვენ მიყვარხართ"². და მე ვგრძნობ, რომ არლეკინი გაღმერთების ღრისი იქნება. სასწარმოვეთა მუფულბე. ნაიდეუთ, ტრიველინი, უნდა გავიგო, ვინ არის ჩემი მეტოქე, უნდა ავედევნო მას და მოვიარო ის ადგილები, სადაც ისინი ერთმანეთს შეხვდებიან. შენც ეძებე, ნადი, ჩქარა, მე ვკვდები.

სცენა 9

სილვია, ერთი მისი ნათესავი გოგონა

სცენა იცვლება და წარმოადგენს მდელოს, რომელზეც მოშორებით ცხვრები ბალახს ძოვენ.

სილვია — მოიცა, ჩემო ბიძაშვილო, ნუ ნახვალ, ერთი ამბავი უნდა მოგიყვე და შენი რჩევა—დარიგება მოვისმინო. მოკლედ, როცა ის მოვიდა, აქ ვიყავი. როგორც კი მომიახლოვდა, გულმა მიკარნახა, რომ მიყვარდა. საოცარი რამ მოხდა! უფრო ახლოს მოვიდა, დამელაპარაკა. იცი, რა მითხრა? მითხრა, რომ მასაც ვუყვარავი. ისეთი ბედნიერი ვიყავი, თითქოს მთელი სოფლის ცხვრები ჩემთვის ეწუებინათ. აღარ მიკვირს, ჩვენს მწყემსებს სიყვარულობანა ასე რატომ უხარიათ. მას მერე, რაც ამ ქვეყნად გაჩნდი, მეც, თორმე, მხოლოდ სიყვარულს ვნატრობდი. მოიცა, ჯერ არ დამიმთავრებია, ის მალე დაბრუნდება. უკვე ხელზე მაკოცა და მე ვგრძნობ, რომ კიდევ მოუნდება კოცნა. შენ ბევრი მიჯნური გყავდა, მარჩიე, რა ვქნა, დავნებდე?

ნათესავი გოგონა — ფრთხილად იყავი, ნათესავო, მკაცრად მოექტე. მიჯნურის ვენებას ასე უფრო შემოინახავ.

სილვია — ვნების გასალევივებლად სხვა, უფრო სასიამოვნო საშუალება აღარ არსებობს?

¹ არლეკინმა უკვე ისწავლა იმ ჩვეულების გამოყენება, რომელსაც მე—2 სცენაში უშედეგოდ ეუფლებოდა.

² რასინის ფედრას რეპლიკის პერიფრაზი. ჟან რასინი მარიოს უსაყვარლესი დრამატურგი იყო.

თეატრი და სინამდვილე № 2

ნათესავი გოგონა — არა, არც წამოგცდეს, რომ ასე ძალიან გიყვარს.

სიღვია — ეი! აბა უარი როგორ ვთქვა? ძალიან ახალგაზრდა ვარ, თავის შეკავება გამიჭირდება.

ნათესავი გოგონა — როგორც გინდა ისე მოიქეცი. მელოდებიან, დიდხანს ვერ დაეყვინებ. მშვიდობით, ნათესავო!

სცენა 10

სიღვია (მცირე ღუმილის შემდეგ) — რა ალღეგებული ვარ! არ ჯობდა საერთოდ არ შემეყვარებოდა. მოჩვენებითი სიმკაცრით როგორ მოვექცე? ნათესავი კი მიმტკიცებს, რომ სიყვარულს ასე უფრო შეინარჩუნებო, უცნაურია. ასეთი უგერგილო წესი უნდა შევცვალოთ. ვინც ის მოიგონა, ჩემსავით შეყვარებული არ იქნებოდა.

სცენა 11

სიღვია, არლეკინი

შემოდის არლეკინი.

სიღვია, დანახავს არლეკინს — აი, ჩემი მიჯნური; თავის შეკავება ძალიან გამიჭირდება.

არლეკინი, როგორც კი სიღვიას შეამჩნევს, გახარებული, სულ ხტუნვა—ხტუნვით მივა მასთან. მოეფერება თავისი ქუდით, რომელზეც ცხვირსახოცი მიუბნევია. მერე სიღვიას ირგვლივ იწყებს ტრიალს, ხან მის ცხვირსახოცს კოცნის, ხან მას ეფერება.

არლეკინი — თქვენც აქ ყოფილხართ, ჩემო სულიკო?

სიღვია (სიცილით) — დიახ, ჩემო მიჯნურო.

არლეკინი — ჩემი ნახვა თუ გესიამოვნათ?

სიღვია — საკმაოდ.

არლეკინი (სიტყვას იმეორებს) — საკმაოდ! მაგრამ ეს არ არის საკმარისი.

სიღვია — ო, ნამდვილად საკმარისია. მეტი საჭირო არ არის.

არლეკინი ხელზე ხელს მოჰკიდებს, სიღვია დაიმორცხვებს. არლეკინი ხელს არ უშვებს და ამბობს — მე არ მინდა, რომ ასე მელაპარაკოთ. ბოლო ორ სიტყვას რომ წარმოთქვამს, ცდილობს ხელზე აკოცოს მას.

სიღვია (ხელს ნაართმევს) — ხელზე მაინც ნუ მკოცნით!

არლეკინი (გაბრაზებული) — პირველად ხომ არ გკოცნით? თქვენ მატყუარა ყოფილხართ.

არლეკინი ტირის.

სიღვია (ძალიან ნახად აუნევეს ნიკაძეს)

ვაი—ვაი! ჩემო პატარა მიჯნურო, ნუ სტირი!

არლეკინი (კვლავ ზუზუნით) — თქვენ მეგობრობას დამპირდით.

სიღვია — ეი! და შემოგთავაზებთ კიდევ.

არლეკინი — არა! როცა ვინმე უყვართ, ხელზე კოცნას მაინც არ უშლიან ხოლმე (ხელს გაუწვდის). აი ჩემი ხელი, აბა სცადეთ, განა მეც თქვენსავით მოვიქცევი?

სიღვიას (ნათესავის რჩევა—დარიგებანი გაასხენდება) — ოჰ! ნათესავმა რაც უნდა ის თქვას, მაგრამ მე ამ ცდუნებას ველარ გავუძლებ (ხმამალლა) — ო, ლა ლა, დამშვიდდით, ჩემო მიჯნურო, და, თუ ასე გინდათ, მაკოცეთ ხელზე. მაკოცეთ, მაგრამ არ მკითხოთ, როგორ მიყვარხართ. ჩემი პასუხი სინამდვილის ნახევარიც არ იქნება, თუმცე გულის სიღრმეში ძალიან, ძალიან მიყვარდით. თქვენ სიმართლე არ უნდა იცოდეთ, თორემ, როგორც ამიხსნეს, ჩემდამი მეგობრობა დაგეკარგებათ.

არლეკინი (საცოდავად) — ტყუილი უთქვამთ. ვინც ეს გითხრათ, ენაჭარტალა მატყუარა ყოფილა და ჩვენი ამბისა ვერაფერი გაუგია. როცა ხელზე გკოცნით და თქვენ მეუბნებით, მიყვარხარო, გული რეჩხს მიწყებს. რაც იმის ნიშანია, რომ მსგავსი რალაციები ჩვენს მეგობრობას ძალიან უხდება.

სიღვია — ალბათ, მართალი ბრძანდებით. ჩემი მეგობრობა სულ უკეთ და უკეთ გრძნობს თავს. მაგრამ, ხომ ვთქვით, რომ ამას მნიშვნელობა არა აქვს, ყოველი შემთხვევისათვის. უბედურების თავიდან ასაცილებლად გარიგება დავდეთ: ყოველთვის, როცა თქვენ მკითხავთ, მიქვს თუ არა თქვენდამი გრძნობა, მე არას გეტყვით. მაგრამ ეს მართალი არ იქნება. როცა თქვენ ხელზე კოცნას მოინდომებთ, მე აგიკრძალავთ, სინამდვილეში კი, ძალიან, ძალიან შენდომებთ თქვენი ამბობო.

არლეკინი (სიცილით) — ჰა, ჰა, ჰა! რა სასაცილოა! ასე მოვიქცეთ, მაგრამ, გარიგებამდე მომეცით ნება, თქვენს ხელს ვაკოცო რამდენიც მინდა. ოღონდ ეს არ იქნება თამაში.

სიღვია — მაკოცეთ, ეს სიმართლია.

არლეკინი სიღვიას ხელს დაუკოცნის, მერე გააცნობიერებს, თუ რა სიამოვნება განიცადა და ამბობს — ოჰ! ჩემო კარგო, ვფიქრობ, რომ ჩვენი გარიგება ორივეს შეგვანუხებს.

სიღვია — ეჰ! და რომც შეგვანუხოს, განა ყველაფერი ჩვენს ხელთ არ არის?

არლეკინი — მართალია, ჩემო სულიკო, ესე იგი შევთანხმდით..

სიღვია — ჰო.

„თავისუფალი საქართველო“ № 2

არლევინი — კარგი გასართობი გვექნება: მოდი ვნახოთ, რა გამოგვივა (არლევინი ცელქობს და ხუმრობით ეკითხება), ხომ ძალიან გიყვარვარ?

სილვია — არც ისე.

არლევინი (სერიოზულად) — ეს მხოლოდ გასაცინებლად, თორემ.....

სილვია (სიცილით) — ო, რა თქმა უნდა.

არლევინი (თამაშს განაგრძობს და სიცილით) — ჰა! ჰა! ჰა! (უფრო მეტი ხუმრობით), ხელი მიბოძეთ, ჩემო ლამაზო.

სილვია — არ მინდა.

არლევინი (ღიმილით) — არადა ვიცი, რომ გინდათ.

სილვია — თქვენზე მეტად. მაგრამ ამის თქმა არ მსურს.

არლევინი (ჯერ ღიმილით, მერე გამო-მეტყველებას შიცივლის და ნალვლიანად ამბობს) — უნდა გაკოცოთ, თორემ გაგვრახდები.

სილვია — ხუმრობთ, ჩემო მიჯნურო?!
არლევინი (კვლავ ნალვლიანად) — არა.

სილვია — როგორ, მართლა?!
არლევინი — მართლა.

სილვია (ხელს გაუნვდის) — მაშ, ინებეთ.

სცენა 12

ფერია, არლევინი, სილვია

ფერია (რომელიც მათ ეძებდა, შემოდის, ბეჭედს ამოატრიალებს და თავისთვის ჩაილაპარაკებს) — აჰ! აი, ჩემს უბედურებასაც მივაგენი!

არლევინი (სილვიას ხელზე ჰკოცნის, მერე ამბობს) — ეშმაკმა დალაზხვროს! მე კი, ვისუ-მრე.

სილვია — ვიცოდი, რომ მატყუებდით, მაგრამ მეც ვისარგებლე.

არლევინი (სილვიას ხელს არ უშვებს) — თქვენი პასუხი ყველაფერს მიჩვენია.

ფერია (თავისთვის) — აჰ, ღმერთო ჩემო, რა მეტყველებაა! გამოგჩნდით.

(ფერია ბეჭედს შეატრიალებს).

სილვია (მისი ხილვით შემინებული შეჰყვირებს) — აჰ!

არლევინი — უუუ!

ფერია (არლევინს ხმაშეცვლილი) — სიყვარულის შესახებ ბევრი რამ გსმენიათ.

არლევინი (შემერთალი) — ჰმ! სამაგიეროდ არ ვიცოდი, აქ თუ ბრძანდებოდით.

ფერია (უყურებს მას) — უმადურო! (მერე კვერთხით შეეხება და...) მე გამომყევით.

ამ სიტყვების შემდეგ კვერთხით სილვიასაც შეეხება.

სილვია (თითქოს უჩხვლიტესო) —

შემიბრალებ!

ფერია მიდის, მის წინ ხმაგაკმენტილი არლევინი თოჯინასავით მიაბიჯებს.

სცენა 13

სილვია (მარტო, ცახცახებს, მაგრამ ადვილიდან არ იძვრის) — აჰ, ბოროტი ქალი, შიშით ვცახცახებ. ვაი, თუ ჩემი მიჯნური მოკლას, ის ხომ არასდროს აპატიებს, რომ არლევინს მე ვუყვარვარ. ვიცი, როგორ უნდა მოვიქცე. ნავალ და ჩენი სოფლის მწყემსებს დავუძახებ. აბა, ნავედით (სილვიას ნასვლა უნდა, მაგრამ ნაბიჯსაც ვერ დგამს, ის ამბობს) რა მიიშვიდა? ველარ ვინძრევი (თავს ძალას ატანს და აგრძელებს) აჰ! იმ ჯადოქარმა ფეხები კოჩიკუღიანა.

ამის თქმა და სილვიას ნასაყვანად ორი თუ სამი ავი სული შემოვრბი.

სილვია (ცახცახით) — ვაი, ვაი! შემინდეთ ბატონებო, შემინყალეთ. მიშველეთ, მიშველეთ!

ერთ—ერთი სული — მოგვეყვით, მოგვეყვით!

სილვია — არ მინდა, სახლში მინდა დაბრუნება.

მეორე სული — მივიღვართ!

სულელები ყვირილით გაიტაცებენ სილვიას.

სცენა 14

სცენა იცვლება და ახლა ფერიას ბაღს წარმოადგენს

ფერია შემოდის არლევინთან ერთად, რომელიც ისევ მოაბიჯებს, როგორც წინა სცენაში და თავიც ისევ ჩაქინდრული აქვს.

ფერია — ო, რა თაღლითი ხარ! მიუხედავად მთელი ჩემი მზრუნველობისა, მიუხედავად იმ სინაზისა შენს მიმართ რომ წარმოაჩენდი, მე ვერ შევძელი იოტისოდენა თავაზიანობა ამომეკითხა შენს ურცხვ თვალბეჭდში, მე ვერ შევძელი შენში ვერანაირი გრძნობის გამოღვიძება. და ეს გარდასახვა იმ საცოდავი მწყემსი ქალის გარჯის შედეგად უნდა მიმელო. მიბასუხე, უმადურო, რა დაინახე მასში, რით მოგხიბლა? თქვი.

არლევინი (ვითომ ისევ გამოშტერდა) — რა გნებავთ, ვერ გამიგია.

ფერია — არ გორჩევ თვინი მოსულელებას. კარგად ვიცი, რომ სულელი აღარ ბრძანდები

თავი და სხვა № 2

და თუ არ მეჩვენები ზუსტად ისეთი, როგორ იცა ხარ, შენივე თვალებით დინახავ, როგორ ჩავცემ ხანჯალს შენი ტრფობის იმ უღირს საგანს.

არლეკინი (სწრაფად და შეშინებული) — ო! არა, არა, პირობას გაძლევთ, ვიხმარო იმდენი ჭკუა, რამდენსაც თქვენ მოისურვებთ.

ფერია — მისთვის ცახცახებ.

არლეკინი — საქმე ისაა, რომ საერთოდ სიკვდილის ყურება არ მსიამოვნებს.

ფერია — თუ არ შემეყვარებ, ჩემს სიკვდილს ნახავ.

არლეკინი (პირფერობით) — მაშ, ნუ ინებებთ განრისხებას.

ფერია (რბილად) — ო, ჩემო ძვირფასო არლეკინ, შემომხედე, მოინანიე ჩემი სასონარკვეთა, მეც დავიფიქრებ ვისი წყალობით დადგეკვიანდი და ვინაიდან უთვე ჭკვიანი ხარ, გამოიყენე შენი გონება იმისათვის, რომ დააფასო ჩემს მიერ შემოთავაზებული უპირატესობანი.

არლეკინი — მინდა იცოდეთ, რომ გულის სიღრმეში ვიცი, რომ მტყუანი ვარ. თქვენ ასევე უფრო ლამაზი და კარგი ხართ, ვიდრე ის, მაგრამ მე ვგიჟდები.

ფერია — აჰ! რატომ?

არლეკინი — იმიტომ, რომ ჩემი გული თქვენზე უმწი, უქნარა ცუდლუტს დაუთმე.

ფერია (ჩუქმად ამოიხიზებს და ამბობს) — შეძლებ ეტრფოდე ადამიანს, რომელიც გატყუებს, გამახსარავენს და არ უყვარხარ?

არლეკინი — ო, ამ თვალსაზრისით, ყველაფერი რიგზეა, მას სივთემდე უყვარვარ.

ფერია — ბოროტად გამოგიყენა. ვიცი, ვიცი, რადგან ის ცოლად უნდა გაჰყვეს სოფლის მწყემს, რომელიც მისი საყვარელია. თუ გინდა, ვინმეს წარვეზავნი მის მოსაყვანად და თვითონ გეტყვის ყველაფერს.

არლეკინი (ხელს მკერდზე ანუ გულზე დაიდებს) — ტოკ, ტაკ, ტიკ, ტაკ, უფ, ამ სიტყვებმა, მაგონ, ავად გამხადეს. (და მერე ძალიან სწრაფად) თანახმა ვარ, თანახმა ვარ, ყველაფერი უნდა გაირკვეს. თუ მატყუებს, დავსჯი და მის თვალწინ მოგეფერებით, ცოლად შეგიერთავთ. ღვთის წყნობა მას, ღვთის წყნობა.

ფერია — ძალიან კარგი, ახლავ აქ მოგგერი.

არლეკინი (კვლავ აღელვებული) — ჰო! მაგრამ თქვენ ცბიერი ხართ, სიღვიას აქ რომ დახვდეთ, ნიშანს მისცემთ, დაემუქრებით, შეშინდება და გულახდილად აზრის გამოთქმას ვეღარ გაბედავს.

ფერია — მარტო დაგტოვებთ.

არლეკინი — ოფ, ვერ მოგართვით! დოქარი ბრძანდებით, რამე ონის მოგონებებში, როგორც მაშინ და სილივაც დაეჭვდება. სამყაროს შუაგულში ხართ მოქცეული, თქვენს მიღმა ვერაფერი ვხედავთ. ო! არ მინდა, რომ მოგტყუდვდე. დაიფიცეთ, რომ ჩუმად არ გვითვალთვალებთ.

ფერია — გეფიცები, ფერიას ფიცს ვდებ.

არლეკინი — მე არ ვიცი, საკმარისი თუ არა ეს ფიცი. მაგრამ ახლა გამახსენდა, ზღაპრებს რომ მიკითხავდნენ, იქს, ტიქს, ჰო, სტიქს! ფიცულობდნენ.

ფერია — ეს ერთი და იგივეა.

არლეკინი — არა უშავს, მინც დაიფიცეთ. ასეც ვიცოდი, შეგეშინდათ. ესე იგი საუკეთესო ფიცს მივაგენი.

ფერია (ჩაფიქრების შემდეგ) — კარგი! რა გაეწყობა, სტიქს გეფიცები, ახლა კი ბრძანებას გაცემ, რომ ის ქალბატონი აქ მომგვარონ.

არლეკინი — მე კი თქვენს მოლოდინში გასეირნებით ჩავახშობ კენესას.

სცენა 15

ფერია, მარტო — ფიცი შემეპოჭა, მაგრამ, თუ მათ საუბარს არ დავესწარი მწყემსი გომბიოს დაშინება როგორღა შევძლო, სხვა ხერხს მიემატავ. ჩემს ბეჭედს ტრიველინს მივცემ, გაუჩინარდება, მოუსმენს მათ და რასაც იტყვიან, წვრილად გადმომცემს. აბა, ტრიველინს ვუხმობთ. ტრიველინ! ტრიველინ!

სცენა 16

ფერია, ტრიველინი

ფერია — აქ მომგვარეთ მწყემსი გოგონა, მსურს ვესაუბრო. თქვენ ეს ბეჭედი გამომართეთ. როცა იმ გოგონს მარტო დაეტოვებ, უხმეთ არლეკინს, რომ მოვიდეს და ელაპარაკოს, თქვენ უჩუმრად აედევნეთ მათ, რათა საუბარს დაუგდოთ ყური. ბეჭდის გადატრიალება არ დაგავინწყდეთ, მთავარია, არ შეგნისწონ გაიგეთ, რაც თქვენი? ვთხოვთ ზუსტად მისდით ჩემს მითითებებს.

ტრიველინი — დიახ, ქალბატონო.

სცენა 17

ფერია, სილივა

1 ანტიკური ფიცის ზემოთით დამოყენებული ასიმბოლოცია, რომელიც ჯოჯოხეთის მდინარე სტიქს უკავშირდება. შესაძლოა მარტო სიტყვის «ფერია» ეტიმოლოგიას ალუზიასაც იყენებს: ეე = ფატა, ანუ ბედნიერა.

ფერია (მარტო) — გაგიგივით კი სადმე ამბავი, რომელიც ჩემსაზე უფრო სევდიანია? მიზეზიც კი აღარა მაქვს, რომ მიყვარდეს და მაინც უზომოდ მიყვარს, და ვიტანჯები. თუმცა მწირი იმედი მაინც შემომჩჩა: ესეც ჩემი მეტოქე. (სილვია შემოდის, ფერია განრისხებულია) მომიახლოვდით, მომიახლოვდით.

სილვია — მაღამ, ნუთუ ისეც ძალას გამოიყენებთ? რა ჩემი ბრალია, თუ იმ ლამაზ ყმაწვილს მე შეეუყვარდი? მეუბნება, შენც ლამაზი ხარო, და ჩემს თავს ხომ ვერ აუვრკძალავ, ვიყო ლამაზი.

ფერია (განრისხებული) — ოჰ! ყველაფრის დაკარგვა რომ არ მაშინებდეს, გავანამებდი. (ხმაშალა) მისმინეთ, ჩემო გოგონა, თუ არ დამიჯერებთ, ათასი ტანჯვა მაქვს თქვენთვის მოფიქრებული.

სილვია (ცახცახით) — ვაიმე! მითხარით, რა გსურთ.

ფერია — არლეკინი ახლა აქ მოვა. გიბრძანებთ უთხრათ, რომ ერთობლივად მასთან, რომ არ გიყვართ, რომ სოფელს მწყემსზე უნდა იქორწინოთ. მე თქვენს შეხვედრას არ დავეცნობ, მაგრამ უჩინარი აქვე, თქვენს მახლობლად ვიდგები და თუ ჩემს ბრძანებებს სრული სიზუსტით არ მესარულებთ, თუ ერთი სიტყვით მაინც მიახვედრებთ, რომ უკმეხი სიტყვა-პასუხი მე შთაგაგონეთ, ყველაფერი მზად იქნება თქვენს დასასჯელად.

სილვია — მე თვითონ ვუთხრა, რომ დავცინოდი? ანა, ეს გონივრულია?! ტირილს დაიწყებს და მასთან ერთად მეც ავტირდები. თქვენც ხომ იცით, რომ ასე მოხდება.

ფერია (განრისხებული) — წინააღმდეგობას მიბედავით გამოცხადდით ავო სულელობ, გაკოჭეთ იგი და ყველაფერი გამოიყენეთ მის სანამებლად.

შემოდიან ავი სულები.
სილვია (ტირილით) — ძალიან რომ გთხოვთ? ნუთუ სინდისი არ შეგაცნულებთ?

ფერია (სულებს) — ესეც არ კმარა. შეიპყარით უმადური, რომელსაც ეტრფის და ამის თვალწინ სიკვდილი მოუსწრაფეთ.

სილვია (წამოიძახებს) — სიკვდილი! აჰ! ქალბატონო ფერია, უხმოდ არლეკინს. ვეტყვი, რომ მეზიზღება, და პირობას გადავცემ, არ ავტირდები. ისე მიყვარს, რომ სანამებლად ვერ გავიმეტებ.

ფერია — ერთი ცრემლიც რომ დღვაროთ, ან სიმშვიდე არ დაიცივათ, არლეკინიც დაიღუპება და თქვენც მას მიყვებით. (სულებს) მოხსენით ბორკილები. (სილვიას) საუბარს რომ

დაასრულებთ, სახლში მიგაცილებენ, თუ, რა თქმა უნდა, კმაყოფილი დავრჩები თქვენით. არლეკინი ახლავე მოვა, აქ დაიძლივდეთ.

ფერია და სულები მიდიან.

სცენა 18

სილვია, არლეკინი, ტრიველინი

სილვია (მარტო) — აბა, სწრაფად, გვეყო ტირილი, თორემ ჩემი სატრფო იფიქრებს, რომ მიყვარს და ამიტომაც ვიღვრები ცრემლად. საწყალო ბავშვი, ჩემივე ხელებით უნდა მოვკლა. ო, წყევლო ფერიავ! მოდის, მოდის! თვალები შევიმშრალოთ.

შემოდის დაღონებული და თავდახრილი არლეკინი, ვიდრე სილვიას მიუახლოვდება, კრინტსაც არა სძრავს, მერე უსიტყვოდ შეშვრებს. ამასობაში უჩინარი ტრიველინიც შემოვა.

არლეკინი — ჩემო საყვარელო!
სილვია (უღარდელად) — რა გინდა.

არლეკინი — შემომხედეთ.

სილვია (შენუხებული) — რისთვის. აქ თქვენთან სალაპარაკოდ მომიყვანეს. მეჩქარება, მითხარით, რა გსურთ?

არლეკინი (ნაზად) — მართალია, რომ მზაკვრულად მომსატყუეთ?

სილვია — დიახ, რაც გავაკეთე ხუმრობა იყო.

არლეკინი (ნელა, ნაზად უახლოვდება და ამბობს) — გულახდილად ილაპარაკეთ, ჩემო საყვარელო, ის უნამუსო ფერია აქ არ არის, ფიცი დასდო. (მერე მოფერებით) ეი, ეი! გონზე მოდი, ჩემო სულიკო. მითხარით, ნუთუ მართლა ასეთი ვერაგი ხართ, ნუთუ მართლა იმ ხეშერ მწყემს მიყვებით ცოლად?

სილვია — ჰო, რამდენჯერ გავიმეორე, ჰო, ასეა, ასე.

არლეკინი (საცოდავად აზღუქუნდება) — ა—ააა.

სილვია (თავისთვის) — გამბედაობა მაკლია.

არლეკინი, უსიტყვოდ, ტირილით ჯიბეში რაღაცას ეძებს. მონახავს, ამოიღებს პატარა დანას და ქურთუკის სახელოზე ალესავს.

სილვია (შეამჩნევს) — რას აკეთებთ?

არლეკინი შეკითხვას უპასუხოდ ტოვებს, ხელს გაუნჯდის, თითქოს შველას ევედრებაო და საკინძეს ჩაიხსნის.

სილვია (შემინებული) — თავს იკლავს. ჩემო სატრფოვო, ამას ნუ იზამთ. მათ მაიძულეს ტყუილები მეთქვა. (თითქოს მის გვერდით მდგომ ფერიას მიმართავს) ქალბატონო ფე-

რია, მაპატიეთ, სადაც არ უნდა იყოთ, ხომ ხე-
დავთ, რა ხდება?

არლეკინი (ამ სიტყვებზე უიმედობას
დასძლევს, სწრაფად ხელს ჩაავლებს და ეუ-
ბნება) — ო! რა, ბედნიერებაა! სიყვარულო,
მომეშველეთ, თორემ სიხარულით გული წა-
მივა.

სილვია მას იჭერს, **ტრიველინი** მოულოდ-
ნელად მათ წინ წარსდგება.

სილვია (განცვიფრებული ამბობს) — აჰ!
აი ფერიაც.

ტრიველინი — არა, ბავშვებო, ფერია არა
ვარ, მაგრამ ეს ბუჭედი სწორედ მან მომცა,
რათა თქვენთვის უჩუმრად დამეგდო ყური.
დასანანი იქნებოდა, ასეთი ნაზი მიჯნური
მისი რისხვის ამარა მიმეტოვებინა. არც იმსახ-
ურებს, რომ ხელი შევუწყო, თუნდაც იმიტომ,
რომ უღალატა მსოფლიოში ყველაზე კეთილ-
შობილ ჯადოქარს, რომლისთვისაც მზადა ვარ
თავი გადავდო. დამშვიდდით, მე გასწავლით,
როგორ დაცვათ თქვენი ბედნიერება. არლე-
კინმა უკმაყოფილება უნდა გამოხატოს თქვენს
მიმართ, ჩემო სილვია, თქვენ კი, თავი ისე დაი-
ჭირეთ, თითქოს არლეკინს ტოვებთ და თანაც
დასცინით. ნავალ, ფერიას მოვიყვან, მელოდე-
ბა, მოვახსენებ, რომ ჩინებულად შეასრულეთ
მისი ბრძანება. ფერია თქვენი მოჩვენებითი
განშორების მოწმე გახდება. თქვენ, არლეკინ,
როგორც კი სილვია წავა, ფერიას მიუბრუნ-
დებით და დაარწმუნებთ, რომ აღარ ფიქრობთ
ორგულ მიჯნურზე, დაიფიცებთ, რომ მხოლოდ
ფერიას ეკუთვნით და სხვა არავის. მერე იონბა-
ზობით და ვითომ ხუმრობით შეეცადეთ კვერ-
თი წაართვათ. იცოდეთ, როგორც კი კვერთს
ხელში ჩაიგდებთ, ფერია თქვენზე ძალადობის
უნარს დაკარავს. ხოლო კვერთს თუ შეახებთ,
მბრძანებელიც გახდებით მისი. ამის მერე გაე-
ცალეთ აქაურობას და თქვენი ბედი თქვენვე
განავით.

სილვია — ზეციერს შევთხოვ, დაგაჯილ-
დოვით.

არლეკინი — ო, რა პატიოსანი კაცი ყოფი-
ლა! როცა კვერთს ხელში ჩავიგდებ საჩუქრად
ლიარდებით! სავეს ქუდს გაჩუქებთ.

ტრიველინი — მოემზადეთ, მომყავს ფე-
რია.

სცენა 19
არლეკინი, ფერია

არლეკინი — ჩემო ძვირფასო, სიხარულმა
მითელ სხეულში დამიარა, უნდა გეამბოროთ,
დროც საკმარისი გვაქვს.

სილვია (შეაჩერებს) — ჩუმად, საყვარელო,
ახლა ერთმანეთს ნუ მოვეფერებით, თუნდაც
იმიტომ, რომ მერე უსასრულოდ შევძლოთ
აღერსი. აქეთ მოდიან! გამლანძღეთ, კვერთხი
რომ წავართვათ, გამლანძღეთ.

შემოდინს ფერია.
არლეკინი (ვითომ განრისხებულია) —
კმარა, პატარა უნამუსოვ!

სცენა 20
ფერია, ტრიველინი, სილვია, არლეკინი

ტრიველინი (შემოსვლისას ფერიას) —
ვფიქრობ, ქალბატონო, რომ კმაყოფილების
საბაბი მოგეცემათ.

არლეკინი (სილვისს დატუქსვას განაგრ-
ძობს) — აქედან გაეთრიე, გაიძვერა. ერთი ამ
უსირცხვილოს დამიხედეთ! გაეთრიე აქედან,
შე სასიკვდილე.

სილვია (სიცილით გარბის) — ჰა! ჰა! ჰა!
რა სასაცილოა! მშვიდობით, მშვიდობით, ჩემს
ნამდვილ მიჯნურს მიგყვები ცოლად. სხვა
დროს კი, ჩემო ბიჭუნა, ყველაფერი, რასაც
გეუბნებიან, არ დაიჯეროთ. (ფერიას მიმარ-
თავს) ქალბატონო, თქვენის ნებართვით, მე
წავა.

ფერია (ტრიველისს) — გააცილეთ, ტრივე-
ლინი.

სილვია ტრიველინთან ერთად გადის.

სცენა 21

ფერია — როგორც ხედავთ, მართალი ვი-
ყავი.

არლეკინი (მოჩვენებითი გულგრილობით)
— ოჰ! აი, დარდიც, იმ უმწონს თქვენ როგორ
შეგადარებთ. გჯეროდეთ ჩემი, ახალა მივხ-
ვდი, რომ თქვენ ნამდვილად უკეთილესი ადა-
მიანი ბრძანდებით. ფუ! რა სულელი ვიყავი!
როცა ცოლ—ქმარი გავხდებით, იმ უნამუსოს
ვუჩვენებთ სიერს.

ფერია — რაო! ჩემო ძვირფასო არლეკინ,
ესე იგი თქვენ გიყვარვართ?

არლეკინი — ეჰ! აბა სხვა ვინ უნდა მიყვარ-
დეს? თვალები მქონდა აქამდე დაბნელებული,
იცი, ჯერ ძალიან გავბრაზდი, მაგრამ ახლა,
თქვენს გადაგდებულ ქინძისთავივც არ გა-
ვცვლიდი სოფლის ყველა მწყემს გოგოს.
(ჩუმად) მაგრამ, იქნებ თქვენ აღარ გინდი-

20 თეატრული და სპორტული „სტოკოლმის“ № 2

1 ლიარდი — XV—XIX სს ფრანგული წერილი ფული, უდრიდა
1/4 სუს.

ვართ, მე ხომ იმდენი სისულელი ჩავიდინე.

ფერია (მოხიბლული) — ძვირფასო არ-
ლეკინ, შენ გახდები ჩემი მბრძანებელი, ჩემი
ბატონი დიახ, ჩვენ ვიქორწინებთ. მე შენ გად-
მოგცემ ჩემს გულს, სიმდიდრეს, სიძლიერეს.
კმაყოფილი ხარ?

არლეკინი (ნაზი გამომეტყველებით
შეჰყურებს) — ეჰ! ჩემო სულიკო, როგორ მომ-
ნონხართ! (ხელს მოჰკიდებს) მე თქვენ ჩემს
თავს გაჩუქებთ, ამასაც გაჩუქებთ. (მოიხდის
ქულს) და კიდევ ამას. (მოიხსნის ხმაღს.
თამაშ-თამაშით ხმაღს გაუკეთებს, კვერთხს
გამოართმევს და ეუბნება) მე კი, აი, ამ ჯოხს
შემოვირტყამ.

ფერია (კვერთხს რომ დაიჭერს, შეშ-
ფოთიებული) — დამიბრუნეთ, დამიბრუნეთ
ჯოხი, ჩემო ბიჭუნა, არ გატყვით.

არლეკინი (უკან დაიხევს, სცენას
შემოუვლის და დინჯად იმეორებს) — მშვი-
დად, მშვიდად!

ფერია (შეშფოთებული) — ჩქარა მომეცით,
მჭირდება.

არლეკინი (კვერთხს მოხერხებულად
შეახებს და ეუბნება) — აბა, დანყნარდით, აი
აქ დაბრძანდით და დამემორჩილეთ.

ფერია (სცენის რიკულებთან მდგარ
მერხზე ღონემიხდილი დაეშვება და ამბობს)
— აჰ! დავიღუპე, გამყიდეს.

არლეკინი (სიცილით) — მე კი ძალიან კარ-
გად ვგრძნობ თავს. ოჰ! ოჰ! რამდენს მეჩხუბე-
ბოდით, ჭკუა არა გაქვსო. არადა ჭკუა უფრო
მეტი მაქვს, ვიდრე თქვენ. (არლეკინი სიხ-
არულით აკუნტრუშდება, იცინის, ცეკვავს,
უსტვენს, დრო და დრო ფერიას გარს უვლის
და კვერთხით ეშუქრება) ჭკუით იყავით, ქალ-
ბატონო ჯადოქარო, ამას ხომ ხედავ! (ყველას
დაუძახებს). ეი, თქვენ! აქ მომგვარეთ ჩემი
სული და გული. ტრიველინ, სად არიან ჩემი
მსახურები, სად არიან ავი სულელები? სწრაფად,
მე გიბრძანებთ, ახლა მე ვმართავ ყველას და
ყველაფერს..... თორემ....

მის ძახილზე ყველა მოიბრუნეს

ფარდა

ბოლო სცენა

**ტრიველინს სიღვია მოჰყავს, მათ მოსდევენ
მოცეკვავენი, მომღერალი და სულელები.**

არლეკინი (სიღვიასთან მიიბრუნეს და
კვერთხს უჩვენებს) — ძვირფასო სატროვო, აი
მექანიზმი, ახლა მე ვარ ჯადოქარი. დაიჭით,
აილეთ, თქვენც ჯადოქარი გახდებით.

აძლევს კვერთხს.

სიღვია (კვერთხს გამოართმევს, სიხარუ-
ლით შეხტება და ამბობს) — ო! ჩემო მიჯნურო,
მომშურნენი აღარ გვეყოლებიან.

**სულელები, როგორც კი სიღვია ამ სიტყვებს
წარმოთქვამს, მიუახლოვდებიან მას —
თქვენ ართ ჩვენი მეუფე, რას ინებებთ?**

სიღვია (მათი სიახლოვით გაოცებული და
შემინებული უკან დაიხევს და ამბობს) — ისე
ეს საძაგელი კაცუნები, მეშინია მათი.

არლეკინი (გაბრაზებული) — ეშმაკსაც
ნაულია, მე თქვენ გასწავლით ჭკუას (სიღვიას)
მომეცით კვერთხი, ერთი კარგად უნდა გავწყ-
ბლო ყველა. (დაერევა მოცეკვავეებს, მომღ-
ერლებს, ცემა—ტყეპით ტრიველინამდეც მი-
აღწევს).

სიღვია (შეაჩერებს და ეუბნება) — კმარა,
კმარა, ჩემო მიჯნურო.

არლეკინი ყველას დაფართობს, მერე ფე-
რიასთან მივა და მასაც ეშუქრება.

სიღვია (ფერიას მიუახლოვდება და ესალმე-
ბა) — სალამი, ქალბატონო, როგორ გიკითხობთ?
გაბოროტებული აღარ ბრძანდებით?

**ფერია თავს მოაბრუნებს და გააფ-
თრებულ მზერას მოავლებს იქ მყოფთ.**

სიღვია — ო! რა განრისხებულაია.

არლეკინი (ფერიას) — მშვიდად, მშვიდად,
მე ვარ ბატონი. სურს, რომ ყველამ საამური
რამ გვიტხრას და ტკბილად შემოგვხედოს.

სიღვია — დიდსულოვნება გამოიჩინეთ,
ჩემო მიჯნურო, თავი დანებეთ. შენდობა მშ-
ვენიერთ რამ არის.

არლეკინი — ვაპატიებ, მაგრამ მე მსურს,
რომ ყველამ იმღეროს და იცეკვოს. მერე წავი-
დეთ და სხვაგან ვიმეფოთ, სხვაგან ვიმეფოთ.